Art. 3, 120 i 124. Stopniowe obniżenie progu dostępu do 70 punktów

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 3 w pkt 1 liczbę „80” zastępuje się liczbą „70”;

2) w art. 120 w ust. 1:

a) w pkt 3 w lit. b kropkę zastępuje się średnikiem,

b) dodaje się pkt 4 i 5 w brzmieniu:

„4) 75 pkt:

a) mogą złożyć wniosek o przyznanie prawa do asystencji osobistej od dnia 1 września 2029 r.,

b) są uprawnione do asystencji osobistej od dnia 1 stycznia 2030 r.;

5) 70 pkt:

a) mogą złożyć wniosek o przyznanie prawa do asystencji osobistej od dnia 1 września 2030 r.,

b) są uprawnione do asystencji osobistej od dnia 1 stycznia 2031 r.”;

3) w art. 124 w ust. 2 w pkt 3 liczbę „80” zastępuje się liczbą „70”.

UZASADNIENIE

Poprawka stopniowo obniża próg dostępu do asystencji do 75 punktów od 2030 r. i do 70 punktów od 2031 r., zachowując wcześniejsze etapy wdrażania.

1. Osoby z wynikiem 75-79 punktów mogą składać wnioski od 1 września 2029 r., a uprawnienie do asystencji uzyskują od 1 stycznia 2030 r. Przyjęcie wniosków z wyprzedzeniem pozwala przygotować wsparcie na początek roku.
2. Osoby z wynikiem 70-74 punktów mogą składać wnioski od 1 września 2030 r., a uprawnienie do asystencji uzyskują od 1 stycznia 2031 r. Rozłożenie rozszerzenia dostępu na dwa lata ułatwia przygotowanie kadr i finansowania.
3. Zachowuje wcześniejsze terminy dla grup z co najmniej 90 i 85 punktami. Dla osób z wynikiem 80-84 punktów pozostawia wnioski od 1 września 2028 r. i uprawnienie od 1 stycznia 2029 r.
4. Obejmuje wsparciem osoby, które potrzebują regularnej pomocy, lecz nie osiągają 80 punktów. Godziny nadal ustala się indywidualnie, a przegląd ustawy obejmuje możliwość dalszego obniżenia progu poniżej 70 punktów.
5. Koszt: według szacunku strony społecznej wzrost o ok. 12-20 % względem wariantu z progiem 80 punktów. Wprowadzenie grup 75 i 70 punktów w kolejnych latach pozwala stopniowo zwiększać finansowanie zamiast ponosić cały koszt rozszerzenia od razu.

Art. 3 i 124. Kontynuacja asystencji po ukończeniu 65 lat

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Osobie, o której mowa w ust. 3 pkt 1, która nabyła prawo do asystencji osobistej przed ukończeniem 65. roku życia, prawo do asystencji osobistej przysługuje również po ukończeniu 65. roku życia. Miesięczny wymiar godzinowy asystencji osobistej określony w decyzji wydanej tej osobie po ukończeniu 65. roku życia nie może przekroczyć miesięcznego wymiaru godzinowego asystencji osobistej określonego w decyzji obowiązującej w dniu ukończenia 65. roku życia.”;

2) w art. 124 w ust. 2 skreśla się pkt 4.

UZASADNIENIE

Poprawka umożliwia kontynuację asystencji po ukończeniu 65 lat, z górnym limitem miesięcznej liczby godzin przyznanych na dzień 65. urodzin.

Takie rozwiązanie jest stosowane **we wszystkich innych krajach UE** realizujących systemową asystencję. Skreślenie art. 124 ust. 2 pkt 4 ma charakter konsekwencyjny, ponieważ po wprowadzeniu możliwości kontynuacji asystencji po ukończeniu 65. roku życia ocena zasadności takiego rozwiązania w ramach przeglądu ustawy staje się bezprzedmiotowa.

Poprawka:

1. Chroni osoby, które uzyskały asystencję przed ukończeniem 65 lat, przed utratą wsparcia po wygaśnięciu decyzji. Pozwala zachować pomoc potrzebną do codziennego życia i aktywności zawodowej.
2. Zachowuje górny limit godzin przyznanych na dzień 65. urodzin. Kontynuacja wsparcia nie oznacza podwyższania tego pułapu w kolejnych decyzjach.
3. Konkretny wymiar asystencji nadal ustala się indywidualnie, odpowiednio do potrzeb użytkownika. Zapewnia to ciągłość uprawnienia z zachowaniem oceny zakresu potrzebnego wsparcia.
4. Koszt: według szacunku strony społecznej ok. 1,5-2 % dodatkowych wydatków rocznie, jednakże dopiero od ok. 2033 roku (maksymalna długość decyzji wynosi 5 lat, a pierwsze decyzje będą obowiązywać od kwietnia 2028 r.). Ograniczenie kontynuacji do osób już korzystających z asystencji i do ich indywidualnego limitu godzin wyznacza racjonalny zakres dodatkowego finansowania.

Art. 22 i 121a. Coroczna waloryzacja stawek asystencji

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 22 po ust. 5 dodaje się ust. 5a-5d w brzmieniu:

„5a. Stawki godzinowe, o których mowa w ust. 5, podlegają corocznej waloryzacji, począwszy od dnia 1 stycznia każdego roku kalendarzowego, co najmniej o prognozowany wskaźnik przeciętnego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej na rok poprzedzający, zawarty w projekcie ustawy budżetowej przyjętym przez Radę Ministrów i przedłożonym Sejmowi do dnia 30 września roku poprzedzającego.

5b. Przy waloryzacji, o której mowa w ust. 5a, uwzględnia się także różnicę pomiędzy wskaźnikiem prognozowanym a wskaźnikiem rzeczywistego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w roku poprzednim, ogłoszonym przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski".

5c. Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego ogłasza, w drodze obwieszczenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski", do dnia 15 października każdego roku, wysokość stawek godzinowych asystencji osobistej obowiązujących od dnia 1 stycznia roku następnego, z uwzględnieniem zasad, o których mowa w ust. 5a i 5b.

5d. Na podstawie obwieszczenia, o którym mowa w ust. 5c, wojewoda aktualizuje wysokość stawek w systemie teleinformatycznym, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2.";

2) po art. 121 dodaje się art. 121a w brzmieniu:

„Art. 121a. Pierwszej waloryzacji stawek godzinowych asystencji osobistej, o której mowa w art. 22 ust. 5a, dokonuje się z dniem 1 stycznia 2029 r.".

UZASADNIENIE

Poprawka wprowadza coroczną waloryzację stawek asystencji osobistej według wzrostu wynagrodzeń, po raz pierwszy od 1 stycznia 2029 r.

1. Powiązanie stawek ze wzrostem wynagrodzeń służy utrzymaniu atrakcyjności pracy asystenta i stałej kadry. Ma to znaczenie dla zapewnienia użytkownikom ciągłości wsparcia.
2. Uwzględnienie różnicy między prognozą a rzeczywistym wskaźnikiem wynagrodzeń pozwala dostosować waloryzację do danych ogłoszonych przez GUS.
3. Ogłoszenie stawek do 15 października umożliwia zaplanowanie wynagrodzeń i wydatków przed kolejnym rokiem. Pierwsza waloryzacja od 1 stycznia 2029 r. wyznacza jednoznaczny termin zastosowania mechanizmu.
4. Koszt: finansowanie corocznej waloryzacji stawek przewidywał już projekt rządowy z 29 sierpnia 2025 r. w art. 21 ust. 7-10. Poprawka przywraca ten mechanizm i zapewnia przewidywalność wzrostu stawek dla asystentów, realizatorów i budżetu państwa.

Art. 72a i 96. Odrębne finansowanie wynagrodzenia koordynatora asystencji

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 72 dodaje się art. 72a w brzmieniu:

„Art. 72a. 1. Miesięczne wynagrodzenie koordynatora asystencji osobistej zatrudnionego w pełnym wymiarze czasu pracy wynosi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

2. W przypadku zatrudnienia koordynatora asystencji osobistej w niepełnym wymiarze czasu pracy wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, ustala się proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy.

3. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 1, wraz z należnymi składkami i wpłatami pracodawcy nie jest wliczane do kosztów obsługi, o których mowa w art. 97 ust. 3 i 4.";

2) w art. 96 po wyrazach „Asystencja osobista" dodaje się wyrazy „, wynagrodzenia koordynatorów asystencji osobistej wraz z należnymi składkami i wpłatami pracodawcy".

UZASADNIENIE

Poprawka zapewnia koordynatorowi wynagrodzenie według wskaźnika GUS, finansowane z budżetu państwa poza kosztami obsługi.

1. Wynagrodzenie oparte na przeciętnym wynagrodzeniu w drugim kwartale poprzedniego roku pozwala zaplanować środki na odpowiedzialną pracę koordynatora i służy pozyskaniu osób o odpowiednich kompetencjach. W przypadku zatrudnienia w niepełnym wymiarze czasu pracy wynagrodzenie jest ustalane proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy.
2. Charakter pracy koordynator jest ściśle merytoryczny. Wspiera on użytkownika wybór asystenta, uczestniczy w określaniu warunków kontraktu, organizuje zastępstwa, realizuje stałą, co 3-miesięczną ewaluację, ma również obowiązek wspierać użytkownika we wszelkich trudnościach w rozliczaniu się, jak również jest odpowiedzialny za rozwiązywanie ewentualnych konfliktów pomiędzy użytkownikiem a asystentem. Odrębne finansowanie zabezpiecza wykonywanie tych zadań, w szczególności bardzo czasochłonne organizowanie zastępstw.
3. Wyłączenie wynagrodzenia koordynatora z kosztów obsługi pozostawia tę pulę na obsługę kadrową, płacową, rachunkową i administracyjną. Wyłączenie obejmuje również należne składki i wpłaty pracodawcy.
4. Koszt: według szacunku strony społecznej ok. 3-5 % kosztów ustawy, przy równoczesnym, odrębnym zwiększeniu środków na obsługę administracyjną. Finansowanie koordynacji i rozliczeń pozwala zapewnić realizowalność oraz ciągłość usług.

Art. 97 i 128. Urealnienie kosztów obsługi asystencji

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 97 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Koszty obsługi zadania zleconego wynoszą 12 % kwoty dotacji na asystencję osobistą należnej i przekazanej na wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych wraz z należnymi składkami i wpłatami realizatora.

4. Środki na obsługę realizacji asystencji osobistej przez podmiot, o którym mowa w art. 59 ust. 1, albo gminę wynoszą co najmniej 8 % kwoty dotacji należnej i przekazanej na wypłaty wynagrodzeń asystentów osobistych w ramach zadania powierzonego temu podmiotowi albo gminie, wraz z należnymi składkami i wpłatami realizatora.”;

2) skreśla się art. 128.

UZASADNIENIE

Poprawka urealnia finansowanie obsługi asystencji, aby powiaty i realizatorzy mogli wykonać obowiązki niezbędne do zapewnienia ciągłości i jakości usług.

1. Rekrutacja, zawieranie kontraktów, rozliczanie wynagrodzeń, ewidencja nieobecności i kontrola jakości wymagają stałej pracy personelu. Finansowanie tych obowiązków jest warunkiem prawidłowego świadczenia asystencji.
2. Zapewnia 12 % na obsługę zadania, w tym co najmniej 8 % dla podmiotu lub gminy, którym powiat powierza realizację asystencji. Środki dla realizatora mieszczą się w puli 12 %.
3. Koszt: wzrost docelowej stawki z 4 % do 12 % oznacza dodatkowe 8 punktów procentowych bazy dotacji na wynagrodzenia i pochodne. Strona społeczna szacuje dodatkowy wydatek na ok. 3,45 mld zł w 10 lat dla wariantu odnoszonego do druku nr 1929; środki służą wykonaniu obowiązków nałożonych ustawą.
4. Wyższe finansowanie obsługi przewidywał już projekt rządowy z 29 sierpnia 2025 r.: docelowo 7 % łącznie i co najmniej 4 % dla realizatora, a w latach 2027-2028 odpowiednio 10 % i co najmniej 7 %. Poprawka rozwija wcześniejsze rozwiązanie rządowe.
5. Usuwa limity 216 zł i 108 zł na użytkownika miesięcznie oraz niższe limity przejściowe z art. 128. Finansowanie może dzięki temu odpowiadać wartości realizowanego zadania, a personel obsługi można zapewnić od uruchomienia usług.
6. Program AOON dla organizacji pozarządowych na 2026 r. dopuszcza koszty administracyjne do 10 % rzeczywiście poniesionych kosztów bezpośrednich, obejmujące także wynagrodzenie koordynatora. Ten poziom finansowania przemawia za podwyższeniem docelowej stawki 2 % dla realizatorów w ustawie.

Art. 112. Pełne ubezpieczenia społeczne asystentów

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W art. 112:

1) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w art. 6 po ust. 4c dodaje się ust. 4d w brzmieniu: „4d. Asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami, podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, chorobowemu oraz wypadkowemu na zasadach określonych dla osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę.”;”;

2) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) w art. 11 w ust. 1 po wyrazach „pkt 1, 3, 12, 23 i 24” dodaje się wyrazy „oraz ust. 4d”;”;

3) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w art. 13 po pkt 2a dodaje się pkt 2b w brzmieniu: „2b) asystenci osobiści zatrudnieni na podstawie kontraktu, o którym mowa w art. 2 pkt 4 ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami – od dnia oznaczonego w kontrakcie jako dzień rozpoczęcia świadczenia asystencji osobistej do dnia rozwiązania albo wygaśnięcia kontraktu, z wyłączeniem okresu, w którym asystencja osobista nie jest świadczona, o którym mowa w art. 49 ust. 1 tej ustawy;”.”.

UZASADNIENIE

Poprawka zapewnia asystentom zatrudnionym na podstawie kontraktu ubezpieczenia społeczne na zasadach określonych dla osób zatrudnionych na umowę o pracę.

1. Zapewnia ochronę emerytalną i rentową oraz na wypadek choroby i wypadku przy pracy. Jest to podstawowe zabezpieczenie osób wykonujących pracę niezbędną do codziennego funkcjonowania użytkowników.
2. Wprowadza wspólne zasady ubezpieczenia asystentów zatrudnionych na podstawie kontraktu. Jednolity standard ochrony służy stabilności pracy asystentów i ciągłości wsparcia użytkowników.
3. Zmiana dotyczy ubezpieczeń społecznych i zachowuje kontrakt jako podstawę świadczenia asystencji. Zmiany w art. 11 i 13 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych mają charakter konsekwencyjny i zapewniają spójność regulacji dotyczącej obowiązkowego ubezpieczenia chorobowego oraz okresu podlegania ubezpieczeniom.
4. Koszt: rządowa OSR uwzględniała pełne składki ZUS, w tym składkę chorobową, dla 45 % asystentów w 2027 r. Poprawka rozszerza standard ochrony ubezpieczeniowej na wszystkich asystentów zatrudnionych na podstawie kontraktu.

Art. 21, 120 i 121. Stopniowe zwiększanie limitów godzin i wcześniejsze wsparcie młodzieży

Poprawka do ustawy z dnia 18 września 2026 r. o asystencji osobistej osób z niepełnosprawnościami (druk senacki nr 832).

W ustawie wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21 w ust. 1:

a) w pkt 1 liczbę „240” zastępuje się liczbą „360”,

b) w pkt 2 liczbę „80” zastępuje się liczbą „120”;

2) w art. 120 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 2:

1) mogą złożyć wniosek o przyznanie prawa do asystencji osobistej od pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 12 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy;

2) są uprawnione do asystencji osobistej od pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie 16 miesięcy od dnia ogłoszenia ustawy.”;

3) art. 121 otrzymuje brzmienie:

„Art. 121. 1. Maksymalna miesięczna liczba godzin asystencji osobistej w przypadku osób, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1, wynosi w:

1) 2028 r. - 200 godzin;

2) 2029 r. - 220 godzin;

3) 2030 r. - 240 godzin;

4) 2031 r. - 260 godzin;

5) 2032 r. - 280 godzin;

6) 2033 r. - 300 godzin;

7) 2034 r. - 320 godzin;

8) 2035 r. - 340 godzin.

2. Maksymalna miesięczna liczba godzin asystencji osobistej w przypadku osób, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 2, wynosi w:

1) 2028 r. - 80 godzin;

2) 2029 r. - 100 godzin.”.

UZASADNIENIE

Poprawka stopniowo zwiększa maksymalny miesięczny wymiar asystencji do 360 godzin dla dorosłych i 120 godzin dla młodzieży oraz przyspiesza objęcie młodzieży wsparciem.

1. Dla dorosłych zachowuje przewidziane w druku senackim nr 832 limity 200 godzin w 2028 r. i 220 godzin w 2029 r., a następnie zwiększa limit o 20 godzin rocznie do 360 godzin od 2036 r. Pozwala stopniowo poszerzać wsparcie osób o największych potrzebach.
2. Dla młodzieży ustala limit 80 godzin w 2028 r., 100 godzin w 2029 r. i 120 godzin od 2030 r. Rozkłada dojście do docelowego wymiaru wsparcia na trzy lata.
3. Podwyższa ogólne limity w art. 21 do 360 i 120 godzin. Zapobiega powrotowi do limitów 240 i 80 godzin po zakończeniu harmonogramu.
4. Wyznacza młodzieży terminy składania wniosków i uzyskania prawa tak jak dla pierwszej grupy dorosłych: od pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie odpowiednio 12 i 16 miesięcy od ogłoszenia ustawy. Zapewnia czas na rozpatrzenie wniosków przed rozpoczęciem świadczenia usług.
5. Harmonogram określa maksima, a konkretną liczbę godzin ustala się indywidualnie. Pozwala to kierować większy wymiar asystencji do osób, które go potrzebują.
6. Koszt: analizowanego wariantu zwiększania godzin oszacowano roczny wzrost wydatków o ok. 4 % w 2031 r. i ok. 2 % w 2035 r. Poprawka zachowuje początkowe limity dla osób dorosłych, a ich dodatkowe zwiększanie rozpoczyna w 2031 r. Stopniowe podwyższanie godzin racjonalnie rozkłada finansowanie na kolejne lata.